

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษายุทธศาสตร์การใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ปัญหา และอุปสรรค ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ศึกษาทฤษฎี แนวคิด กระบวนการ และการบริหารจัดการในการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารอันจะนำมาซึ่งความมั่นคงและผลประโยชน์ชาติ โดยมีการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ

สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

สถานการณ์และสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศที่ติดต่อทำการซื้อขายสินค้าและบริการกับต่างประเทศเป็นเวลานาน สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรวมจึงเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยในอาเซียนจึงกลายเป็นเป้าหมายสำคัญในการเข้าถึงของประเทศที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งแต่ละประเทศมีก็แนวคิดที่แตกต่างกันในเรื่องอุดมการณ์ เชื้อชาติ ศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งยังมีความขัดแย้งกันในเรื่องเขตแดน ส่งผลให้ยังคงมีความหวาดระแวงกันอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันมีกรอบดำเนินการที่ชัดเจนในรูปของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการในระดับพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการในระดับต่างๆ เหล่านี้ ถือเป็นกลไกด้านการทูตฝ่ายทหารที่จะใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์/ความร่วมมือได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานทางการทูตฝ่ายทหารคงไม่เฉพาะในรูปแบบของคณะกรรมการเท่านั้นควรใช้วิธีการในรูปแบบหรือช่องทางอื่นๆ ผสมผสานไปด้วยจึงจะเกิดประสิทธิภาพและสามารถตอบสนอง หรือบรรลุผลประโยชน์ของชาติได้ตามต้องการ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยรูปแบบการแลกเปลี่ยนการเยือนเป็นการดำเนินการอย่างเป็นทางการที่ผู้นำทางทหารของไทยควรให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกโอกาสเพื่อแสดงความจริงใจในการกระชับความสัมพันธ์

ปัญหา อุปสรรคขัดขวาง และแนวทางการแก้ไขปัญหา

การใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านจากการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของปัญหาและอุปสรรคขัดขวางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานกองทัพไทย โดยแบ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขทาง ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน การบริหารจัดการ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมองค์การ โดยสรุปดังนี้

1. ด้านยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน

ปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกระทรวงกลาโหม กองทัพไทยและเหล่าทัพ ไม่มีเป้าหมาย/ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

แนวทางแก้ไข กระทรวงกลาโหม โดย สนผ.กท.ต้องมีการบูรณาการเป้าหมายโดยกระทำจากระดับนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติในขณะเดียวกันผู้ปฏิบัติต้องมีส่วนร่วมในการระดมสมองเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรมีการกำหนดผลประโยชน์ของชาติในด้านต่างๆ เช่นด้านความมั่นคงทางทหาร การดำเนินการต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้านต่างๆ การกำหนดนโยบายและการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านจะต้องอยู่บนพื้นฐานของศักดิ์ศรี ความเท่าเทียมกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน จึงจะทำให้การดำเนินความสัมพันธ์ มีความราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุด

ปัญหาและอุปสรรค ความหวาดระแวงซึ่งกันและกันของประเทศเพื่อนบ้านก่อให้เกิดเงื่อนไขทางความขัดแย้งซึ่งยังไม่มีกำหนดทิศทางการดำเนินการทางการทูตที่ชัดเจน

แนวทางแก้ไข ทิศทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรเน้นความสามารถในการกระชับความสัมพันธ์กับผู้นำทางทหารระดับสูงของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงมีความหวาดระแวงกันอยู่ เพื่อลดเงื่อนไขและโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง ควรมีการผลักดันให้ระดับรัฐบาลเห็นว่าการทูตโดยฝ่ายทหาร การทูตเชิงป้องกัน มีความสำคัญมากต่อการสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย

ปัญหาและอุปสรรค ยังคงขาดระบบที่เรียกว่า Defence Attache System ที่บูรณาการการทำงานของผู้ช่วยทูตทหาร ผู้ช่วยทูตเหล่าทัพ เข้าด้วยกันและเชื่อมต่อกับระบบการทำงานของ กท. และ กต. จนทำให้การดำเนินงานด้านการต่างประเทศเป็นไปอย่างมีระบบประสานสอดคล้อง และตอบสนองต่อผลประโยชน์ชาติ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

แนวทางแก้ไข จะต้องมีการบูรณาการผู้ช่วยทูตโดยฝ่ายทหารไว้ภายใต้การกำกับดูแล

โดยตรงของ กห. หรือ บก.ทท. ในขณะเดียวกัน ขว.ทหาร และ ขว.เหล่าทัพ รวมถึง สนผ.กห. จะต้องมีการกำหนดแนวทางหรือยุทธศาสตร์ด้านการทูตโดยฝ่ายทหารต่อประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีระบบ และไปในทิศทางเดียวกัน

2. ด้านบริหารจัดการ

ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการของผู้ช่วยทูตทหารในฐานะผู้แทนของกองทัพไทย และเหล่าทัพ จำเป็นต้องรับทราบข้อมูลจากรัฐบาลและกองทัพไทยโดยเข้าใจอย่างถ่องแท้ในภารกิจที่ตนได้รับอยู่ซึ่งบางครั้งการที่อยู่ห่างไกลอาจทำให้รับทราบข้อมูลอาจจะไม่เพียงพอ

แนวทางแก้ไข ใช้กลไกทางการสื่อสารแก้ไขปัญหาดังกล่าว การสื่อสารทางไกลผ่านระบบประชุมทางไกลและการสื่อสารผ่านระบบสารสนเทศจะแก้ปัญหาคือการสื่อสารที่ผิดพลาดโดยต้องพิจารณาเพิ่มงบประมาณด้านการสื่อสาร หรือจัดทำระบบสารสนเทศในภาพรวมของกองทัพไทย

ปัญหาและอุปสรรค ปัญหาของประเทศบางครั้งถูกละเลยในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาโดยไม่ผ่านกลไกความร่วมมือที่มีอยู่อาจจะทำให้ปัญหาลุกลาม

แนวทางแก้ไข จะต้องกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ที่มีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้านให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดโดยควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือเป้าหมาย/ผลลัพธ์ที่ต้องการให้ชัดเจน แล้วกำหนดทิศทางดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

ปัญหาและอุปสรรค การคัดสรรบุคลากรทางการทูตในประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง 4 ประเทศ ต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะทั้งนี้เพราะประเทศรอบบ้านมีวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย ในขณะที่ผู้ดำรงตำแหน่งเมื่อพ้นหน้าที่แล้วไม่ได้กลับไปทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่ตนเคยทำหน้าที่อยู่

แนวทางแก้ไข การดำเนินการของกองทัพควรเริ่มตั้งแต่การคัดสรรบุคลากรที่ไปปฏิบัติงานในประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ ต้องเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งนี้หน่วยในพื้นที่ควรเป็นผู้จัดกำลังพลไปปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน และควรมีแนวทางการรับราชการที่ชัดเจน

ปัญหาและอุปสรรค การขาดเทคนิคทางการทูตเนื่องจากระยะเวลาเตรียมบุคลากรน้อยไป และขาดงบประมาณทางการทูตเพื่อรับรองผู้มาเยือน

แนวทางแก้ไข ควรตั้งงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการทูต การสร้างความสัมพันธ์ และดำรงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การให้การรับรองประเทศต่างๆ ที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย ทั้งในระดับ ผู้นำระดับสูง ไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ และเน้นการสร้างเครือข่ายระหว่างบุคคลให้มากยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค การแลกเปลี่ยนการศึกษาระหว่างกองทัพไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ถือได้ว่านอกจาก จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีแล้ว ยังเป็นการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจ โดยเฉพาะเป็นการรองรับต่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 แต่ปัจจุบันการแลกเปลี่ยนทางการศึกษายังน้อย

แนวทางแก้ไข กองทัพไทยต้องเพิ่มงบประมาณในการแลกเปลี่ยนการศึกษาและถ้าเป็นไปได้ควรดำเนินการในทุกระดับ

ปัญหาและอุปสรรค ผชท.ทหาร ไม่ใช่ ผู้บังคับบัญชาของ ผชท.เหล่าทัพทำให้ขาดการบูรณาการงาน

แนวทางแก้ไข กระทรวงกลาโหมต้องปรับปรุงข้อบังคับกระทรวงกลาโหมให้ ผู้ช่วยทูตทหารมีอำนาจในการบังคับบัญชาผู้ช่วยทูตทหารเหล่าทัพได้

3. ด้านบุคลากร

ปัญหาและอุปสรรค บุคลากรทางการทูตต้องมีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการตามพันธกิจ

แนวทางแก้ไข ควรมีการกำหนด สมรรถนะหลักของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหารที่ชัดเจน ทั้งใน ฐานะ ผชท.ทหาร ผชท.เหล่าทัพ เสมียน ผู้แทน กกล.รักษาสันติภาพ

ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการของผู้แทนทางการทูตฝ่ายทหารเป็นภาระที่สำคัญต่อภารกิจของประเทศชาติและกองทัพไทยซึ่งการที่ผู้แทนทางทหารมีในบางประเทศเพียง 2 – 3 นาย อาจจะไม่เพียงพอต่อการทำหน้าที่ กองทัพไทยต้องเตรียมการรองรับการขยายตัวของงานการทูตในรูปแบบของอาเซียน และพหุภาคีต่างๆ

แนวทางแก้ไข ควรเพิ่มบุคลากรทางการทูตทหาร และเพิ่มงบประมาณเพื่อรองรับการขยายตัวทางการทูต รวมทั้งอาจจะต้องเตรียมเพิ่มสำนักงานทางการทูตทหารในประเทศต่างๆ ด้วยเพื่อรองรับ พหุภาคีอื่นๆของประเทศ

ปัญหาและอุปสรรค การสื่อสารของ จนท.ทางการทูตกับภาษาประเทศเพื่อนบ้านไม่สามารถสื่อสารได้โดยตรงทำให้เกิดอุปสรรคทางการสื่อสาร รวมถึงมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

แนวทางแก้ไข กองทัพไทยควรมีการพัฒนาที่จะเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งการรู้จักประเทศเพื่อนบ้านสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเจรจาสร้างความสัมพันธ์ได้และควรมีแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ปัญหาและอุปสรรค ผู้ช่วยทูตทหารและผู้ช่วยทูตเหล่าทัพมีฐานะเป็นผู้แทนของกองทัพ ดันสังกัดในพิธีต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องรู้พิธีการทางการทูตอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ในประเทศต่างๆ ก็มี วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

แนวทางแก้ไข การเตรียมตัวของผู้แทนทางการทูตจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้าง ศักยภาพในพิธีการทางการทูต ทั้งนี้ในฐานะที่เป็นผู้แทนของรัฐบาลและกองทัพไทยจึงสมควร ได้รับสิทธิที่ได้รับเกียรติทั้งด้านฐานะทางสังคมในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรค เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหารเป็นผู้แทนของ กองทัพไทยซึ่งต้องมีกิจกรรมทางสังคมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเมื่อต้องดำรงชีพในประเทศที่ ค่าครองชีพสูงอาจจะทำให้จำเป็นต้องลำบากในการครองชีพ

แนวทางแก้ไข ควรเพิ่มเงินพิเศษให้ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการทูต ซึ่งรวมถึง จนท. ของ กกล.ต่างๆ ใน คปท.รวมทั้งสำหรับสวัสดิการทหารควรคงไว้เพื่อเป็นกำลังใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

การนำเสนอยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทย ที่เหมาะสมต่อ ประเทศเพื่อนบ้าน อันจะตอบสนองต่อผลประโยชน์ชาติไทยโดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ยุทธศาสตร์คือ

1. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับปรุงยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการทูตฝ่ายทหาร

1.1 กองทัพไทยต้องให้ความสำคัญต่อแนวความคิดทางยุทธศาสตร์การสร้าง ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 กองทัพไทยต้องเตรียมความพร้อมของกองทัพในการเข้าร่วมเป็นประชาคม อาเซียน โดยต้องเร่งจัดทำยุทธศาสตร์ทหารอาเซียน

1.3 กองทัพไทยจัดทำแผนงานเพื่อการบูรณาการงานการทูตฝ่ายทหาร

1.4 ควรส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพภายใต้กรอบ สหประชาชาติของกองทัพไทย

2. ยุทธศาสตร์ด้านองค์กร

2.1 กระทรวงกลาโหมควรปรับปรุงระเบียบข้อบังคับ กท. เพื่อให้ ผชท.ทหาร สามารถสั่งการ เจ้าหน้าที่ทางการทูตของเหล่าทัพ ได้ รวมทั้งการคัดเลือกผู้ไปปฏิบัติหน้าที่ทางการทูต ต้องมีระบบการคัด กรองให้สอดคล้องกับสมรรถนะของบุคลากรทางการทูต มีการจัดทำสมรรถนะหลัก ของบุคลากรทางการ

ทูตและการมีพัฒนาทรัพยากรบุคคลรวมทั้งเตรียมการก่อนไปปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด

2.2 กระทรวงกลาโหมต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการขยายการปฏิบัติงานทางการทูตฝ่ายทหาร รวมทั้งกระทรวงกลาโหมต้องสร้างความตระหนักรู้รัฐบาลในเรื่องการดำเนินงานทางการทูตฝ่ายทหาร

2.3 เหล่าทัพควรพิจารณากำลังพลของหน่วยในพื้นที่เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหารของประเทศรอบบ้านโดยพิจารณาจากเขตแดนที่ติดกัน และเมื่อกลับจากการปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหาร ก็มีแนวทางการเติบโตในอาชีพรับราชการทหารต่อไปด้วย

2.4 กองทัพไทยควรให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนทางทหารในทุกระดับ และการขยายการฝึกร่วมผสมระหว่างกันให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียน

3. ยุทธศาสตร์ด้านบุคลากร

3.1 กองทัพไทยต้องเสริมศักยภาพโดยใช้ผู้แทนทางการทูตฝ่ายทหารโดยสร้างรูปแบบสมรรถนะหลักของผู้ทำหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหาร

3.2 หลักสูตรการทูตฝ่ายทหารแบบรวมการของกองบัญชาการกองทัพไทย ควรเน้นการอบรมขนบธรรมเนียม ประเพณีของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอาเซียน

3.3 กองทัพไทยการเพิ่มความร่วมมือทางการฝึกและศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี

3.4 กองทัพไทยต้องลดกฎระเบียบข้อบังคับที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

การอภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน บ่งบอกถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของประเทศไทยไม่สามารถนำดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ บางอุปสรรคและปัญหาจะขัดขวางการบรรลุสู่เป้าหมายของงาน ส่วนสาเหตุของปัญหานั้นสอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัยตั้งแต่ต้นว่าน่าจะเป็นเรื่องของปัญหาด้านการวางแผนนโยบายของทุกระดับซึ่งเป็นปัญหาหลักของประเทศและกองทัพไทย ด้านการบริหารจัดการ และด้านบุคลากร โดยผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้ 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับปรุงยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการทูตฝ่ายทหาร ยุทธศาสตร์ด้านองค์กรและยุทธศาสตร์ด้านบุคลากร ในการเสริมสร้างศักยภาพการทูตฝ่ายทหารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านตอบสนองความ

มั่นคงแห่งชาติ โดยกองทัพไทยต้องเร่งให้มีการบูรณาการร่วมด้านยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับกระทรวงกลาโหมลงมา และต้องสอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลหรือกระทรวงการต่างประเทศด้วย ต้องเร่งสร้างระบบ Defence Attache System ที่บูรณาการระบบการทำงานของผู้ช่วยทูตทหาร ผู้ช่วยทูตเหล่าทัพ เข้าด้วยกันและเชื่อมต่อกับระบบการทำงานของ กห. และ กต. จนทำให้การดำเนินงานด้านการต่างประเทศเป็นไปอย่างมีระบบประสานสอดคล้อง และตอบสนองต่อผลประโยชน์ชาติ ควรมีการผลักดันให้ระดับรัฐบาลเห็นว่า การทูตโดยฝ่ายทหาร การทูตเชิงป้องกัน มีความสำคัญมากต่อการสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของประเทศไทยในด้านต่างๆ และเป็นการยกระดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยด้วย ต้องมีการบูรณาการ ทั้งด้านการประสานงาน การงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ภาษา และวัฒนธรรม และควรมีแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทิศทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรเน้นความสามารถในการกระชับความสัมพันธ์กับผู้นำทางทหารระดับสูงของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงมีความหวาดระแวงกันอยู่ ควรตั้งงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ และดำรงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ควรขยายการแลกเปลี่ยนการฝึกศึกษาระหว่างกองทัพไทยกับประเทศเพื่อน การทำงานในรูปของคณะกรรมการชายแดนในระดับต่างๆ ซึ่งถือเป็นกลไกด้านการทูตฝ่ายทหารที่จะใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ โดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในกิจการนี้และควรใช้วิธีการในรูปแบบหรือช่องทางอื่น ๆ ผสมผสานไปด้วย การพัฒนาบุคลากรทางการทูตทหารควรเริ่มตั้งแต่การคัดสรรบุคลากรที่ไปปฏิบัติงาน ต้องเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และควรมีแนวทางการรับราชการที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลและกองทัพไทยควรจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการร่วมกันจากทุกหน่วยงาน

1.2 รัฐบาลและกองทัพไทยควรจัดทำแผนเพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการกำลังพลที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตฝ่ายทหาร

1.3 การดำเนินการด้านการจัดการกำลังพลการทูตฝ่ายทหารควรปรับปรุงโดยจัดทำเป็นแผนงานในห้วงระยะต่างๆ และจะต้องสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

1.4 กองทัพไทยควรจัดทำแผนบูรณาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในส่วน สป. บก.ทท.และเหล่าทัพ โดยมุ่งพัฒนาและสร้างระบบงานที่ประสานสอดคล้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

2.1 กองทัพไทยควรจัดทำกลยุทธ์และโครงการยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและมีการประเมินยุทธศาสตร์เป็นประจำโดยมีเกณฑ์มาตรฐานและแนวทางในการพัฒนาสำหรับตัวชี้วัดที่มีมาตรฐานต่ำ

2.2 กองทัพไทยควรจัดทำคู่มือแนวทางการใช้การทูตโดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและพิธีการทูตฝ่ายทหาร

2.3 การดำเนินการด้านการจัดการกำลังพลควรปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัยโดยใช้หลักความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์ และกำกับดูแลการใช้ระเบียบอย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีแนวทางการรับราชการที่ชัดเจน

2.4 การดำเนินการด้านการจัดการฝึกศึกษา กองทัพไทยควรบูรณาการในการแลกเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษา คูงาน การแลกเปลี่ยนการเยือน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนทางการทูตฝ่ายทหาร

3.2 ควรมีการวิจัยเรื่องบูรณาการการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของหน่วยงานราชการไทย

3.3 ควรมีการวิจัยเรื่องตัวแบบและการพัฒนาสมรรถนะหลักบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนทางการทูตฝ่ายทหาร